

Чернишова В.Д., студентка
*Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*
chernyshovaa355@icloud.com

Датенко Н.В., к.е.н., доцент
*Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*
datsenko_nataliia@kneu.edu.ua

ЕКОНОМЕТРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ДИНАМІКИ ВАЛЮТНОГО КУРСУ ГРИВНІ/ЄВРО В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Валютний курс є одним із ключових індикаторів макроекономічної стабільності держави, оскільки його коливання безпосередньо впливають на інфляційні процеси, стан платіжного балансу, зовнішньоекономічну діяльність та інвестиційну привабливість країни [2; 3]. В умовах відкритої економіки України, яка перебуває під впливом численних зовнішніх і внутрішніх шоків, дослідження динаміки валютного курсу набуває особливої актуальності. Період 2019–2025 років характеризується суттєвими змінами курсу гривні до євро, що обумовлені як фазами макрофінансової стабілізації, так і кризовими явищами, зокрема пандемією COVID-19 та повномасштабною війною [3].

Метою дослідження є побудова економетричної моделі, що дозволяє кількісно оцінити вплив ключових макроекономічних факторів на офіційний курс гривні до євро в Україні, а також здійснити його короткострокове прогнозування. Теоретичною основою дослідження виступають концепції паритету купівельної спроможності, паритету процентних ставок та сучасні підходи до аналізу валютного курсу в умовах відкритої економіки [3]. Встановлено, що валютний курс формується під впливом комплексу факторів, серед яких особливе значення мають інфляція, облікова ставка центрального банку, міжнародні резерви, а також очікування економічних агентів [2].

Емпіричний аналіз проведено на основі щомісячних даних за період 2019–2025 років [1]. У якості залежної змінної використано офіційний курс гривні до євро, а незалежними змінними виступили індекс споживчих цін, облікова ставка та обсяг міжнародних резервів [1; 2]. Для моделювання застосовано метод найменших квадратів, на основі якого побудовано багатофакторну регресійну модель. Отримані результати засвідчили високу пояснювальну здатність моделі: коефіцієнт детермінації становить 0,734, що свідчить про значний вплив обраних факторів на динаміку валютного курсу. Усі параметри моделі є статистично значущими, що підтверджено відповідними t-критеріями.

Перевірка адекватності моделі показала відсутність гетероскедастичності залишків, що підтверджує стабільність дисперсії похибок, проте було виявлено позитивну автокореляцію, що свідчить про наявність часової залежності у даних. Незважаючи на це, модель продемонструвала високу точність прогнозування: середня відносна похибка не перевищує 5%, а значення коефіцієнта Тейла є близьким до нуля, що характеризує якісну відповідність прогнозних і фактичних значень.

Аналіз динаміки курсу гривні до євро дозволив виділити кілька етапів: період зміцнення гривні у 2019 році, відносну стабілізацію у 2020–2021 роках та різку девальвацію починаючи з 2022 року [3]. Отримані результати підтверджують високу чутливість валютного курсу до зовнішніх шоків та макроекономічних змін, що обґрунтовує доцільність використання економетричних моделей для його аналізу.

Отже, встановлено, що індекс споживчих цін, облікова ставка та міжнародні резерви є вагомими факторами формування курсу гривні до євро [1; 2]. Побудована модель може бути використана для короткострокового прогнозування та аналітичного супроводу рішень

у сфері валютної політики, фінансового планування та оцінки макроекономічних ризиків. Подальші дослідження доцільно спрямувати на врахування додаткових факторів та використання динамічних моделей, що дозволить підвищити точність прогнозів в умовах нестабільного економічного середовища.

Список використаних джерел

1. Національний банк України. Індикатори зовнішнього сектору [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external>.
2. Міністерство економіки України. Інфляція та вплив на валютний курс [Електронний ресурс]. URL: <https://me.gov.ua/download/50fbfde8-4590-43ed-95a9-8932b6976b03/file.pdf>.
3. Курс валюти в Україні: історія незалежності та фактори впливу. *Kolona.net*. 15 вересня 2024 р. URL: <https://www.kolona.net/kurs-valiuty-v-ukraini-istoriia-nezalezhnosti-ta-factory-vplyvu>.